

SENSORVEILEDNING

Sensorveiledning utarbeides av den/de som lager oppgavesettet til den aktuelle eksamen og utarbeides samtidig med eksamensoppgaven.

Sensorveiledningene skal være tilgjengelige for studentene etter at karakterer er fastsatt, jf. UH-loven § 5-3 (3) - <https://lovdata.no/lov/2005-04-01-15/§5-3>.

Generell info

Emneinformasjon Emnet gir en innføring i det politiske landskapet i Norge, politisk teori og forvaltningen av norsk idrett. Studentene skal få en forståelse av hvordan politikk utvikles i idretten og det offentlige, og hvordan det offentlige og idretten henger sammen.

<https://www.nih.no/studier/emner/2026/host/spm231.html>

Emnekode	SPM231
Emnenavn	Idrettspolitik, administrasjon og praksis
Studieår semester	Høst 2025
Studiepoeng	10
Emneansvarlig	Morten Renslo Sandvik
Eksamenstype	3 timers skriftlig individuell eksamen (skole - ingen hjelpemidler). Gradert karakter A-F. Teller 40% Omfatter idrettsadministrasjon Må være bestått før praksis

Dokumenter som skal være tilgjengelig for sensor i sensorveiledningen

- Eksamensoppgave (unntatt FLOWmulti). **Se til sist i dokumentet.**
- Lenke til emnebeskrivelse. **Se over.**
- Informasjon som er gitt til studentene om den konkrete eksamen. **Ingen øvrig informasjon.**

Om bruk av generativ kunstig intelligens (KI)

Sensor skal vurdere det arbeidet som er presentert i besvarelsen, og korrekt bruk av KI-verktøy skal verken telle positivt eller negativt. Sensor skal ikke anvende KI for å vurdere besvarelsen, og KI-detekteringsprogrammer skal ikke benyttes.

Læringsutbytte

De relevante punktene er uthevet:

Studenten skal etter gjennomført emne kunne

- gjøre rede for teorier om politikk og politikktutforming innenfor demokratiske organisasjoner og i forholdet mellom frivillige demokratiske organisasjoner og staten
- anvende teorier om politikk og makt til å analysere prosesser innenfor idrettsfeltet
- **beskrive sentrale bestemmelser i forvaltningsloven og offentleglova**
- **anvende offentlig regelverk og utføre saksbehandling**
- **gjøre rede for spillemiddelordningen og være i stand til å behandle samt gi veiledning til en spillemiddelsøknad**
- ha ervervet faglig, organisatorisk og administrativ erfaring fra offentlig og privat kultur- og idrettsforvaltning

Pensum/fagstoff

Anleggsforskriften. (2026). Forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet fra spilloverskuddet til Norsk Tipping (FOR-2026-06-05-1024). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2026-06-05-1024>

Forvaltningsloven. (1967). Lov om behandlingssåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>

Kultur- og likestillingsdepartementet. (2012). Veileder – Universell utforming av idretts- og nærmiljøanlegg (V-0511). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Universell-utforming-av-idretts--og-narmiljoanlegg-V-0511/id765893/>

Kultur- og likestillingsdepartementet. (2026a). Veiledning til forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/26dd556ee606423aa97649956390f2f6/veiledning-til-forskrift-om-tilskudd-til-bygging-og-rehabilitering-av-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet.pdf>

Kultur- og likestillingsdepartementet (2026b). Rundskriv 01/26 Tilskuddssatser for tilskuddsberettigede anleggstyper for søknadsåret 2027 (01/26).

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-0126-tilskuddssatser-for-tilskuddsberettigede-anleggstyper-for-soknadsaret-2027/id3166007/>

Likestillings- og diskrimineringsloven. (2017). Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (LOV-2017-06-16-51). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Offentleglova. (2006). Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (LOV-2006-05-19-16). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2006-05-19-16?q=offentlighetslova>

Statens bygningstekniske etat. (2004). Temaveiledning om universell utforming (HO-3/2004)

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kkd/kultur/043universellutf.pdf>

Undervisning

Hovedtyngden av undervisningen har vært forelesninger. Alle eksamensoppgaver er godt dekket opp med undervisningstid, inkludert relevante eksempler på saksbehandling. Studentene har fått anledning til å jobbe med forberedelsesoppgaver med tilgang til fasitsvar i etterkant. Studentene har ikke mottatt veiledning som sådan underveis, men har hatt mulighet til å ta kontakt for hjelp med forberedelsesoppgavene. Under er undervisningsplanen frem mot eksamen:

1	17/8 1330- 1515 H U1.1	Idrettspolitik, offentlig forvaltning og spillemidler (del 1)	ILA	Meld. St. 26 (2011-2012), kapittel 6, 8, 9, 10, 11 og 12 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) Lov om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd (Offentleglova)
2	21/8 0815- 1000 C 1.3	Idrettspolitik, offentlig forvaltning og spillemidler (del 2)	ILA	Samme pensum som over
3	28/8 1015- 1200 C 1.2	Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Del 1.	ILA	Forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet fra spilloverskuddet til Norsk Tipping (Anleggsforskriften) Rundskriv 01/26 Tilskuddssatser for tilskuddsberettigede anleggstyper for søknadsåret 2027 Veiledning til forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (Likestillings – og diskrimineringsloven) Veileder: Universell utforming av idretts – og nærmiljøanlegg Temaveiledning om universell utforming av byggverk og uteområder
4	31/8 1230- 1415 C 1.3	Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Del 2.	ILA	Samme pensum som over
	3/9 1015- 1200 C 1.3	Administrasjon oppsummering og eksamensforberedelser	ILA	Digital oppsummeringsforelesning ligger i Canvas. Denne ser du før timen. I timen blir det gruppeoppgaver. Viktig med godt oppmøte!

Fasit/Løsningsforslag/ Vurderingskriterier

Denne delen av sensorveiledningen er utformet stikkordsmessig. Det forventes en noe mer utfyllende besvarelse for toppkarakter. Likevel er helhetsvurderingen viktig, og alle momenter som nevnes må ikke nødvendigvis være besvart for en A.

Oppgave 1 (20 %)

Momenter som bør være med

Kandidaten bør forstå at problemstillingen handler om forholdet mellom politisk ledelse og administrasjon. En god besvarelse vil også si noe om hvorfor et bevisst forhold til forvaltningsrollen og forvaltningsrettslige hovedprinsipper er viktig i et samfunnsperspektiv.

Rollen som saksbehandler

Bør forklare at en offentlig ansatt skal være:

- politisk lojal
- partipolitisk nøytral
- faglig uavhengig
- opptatt av rettssikkerhet og likebehandling.

En meget god besvarelse bør beskrive mer utfyllende hva de ulike punktene betyr.

Legalitetsprinsippet

Kandidaten bør redegjøre for at offentlig myndighetsutøvelse må ha hjemmel i lov og regelverk. Prioritering av søknader må skje innenfor regelverket for spillemidler og kommunens vedtatte prioriteringskriterier.

Likebehandlingsprinsippet

Søknader skal vurderes etter samme kriterier. Det er ikke adgang til å gi enkelte søkere fordeler kun fordi prosjektet er politisk ønskelig.

Saklighetsprinsippet

Kommunens vurdering må bygge på relevante hensyn som:

- behovsvurdering
- planforankring
- anleggsdekning
- målgrupper
- regelverket

Partipolitiske hensyn vil normalt være utenforliggende og usaklige hensyn.

Forsvarlig saksbehandling

Bør nevne:

- saken må være tilstrekkelig opplyst
- relevante opplysninger må innhentes
- vurderingene må dokumenteres

- like saker behandles likt.

God forvaltningsskikk

Bør nevne:

- profesjonell opptreden
- åpenhet
- korrekt veiledning
- respektfull kommunikasjon
- tillit til forvaltningen.

Offentlighetsprinsippet

- Forvaltningen skal være åpen og gi innsyn i dokumenter med mindre det finnes hjemmel for unntak.

Håndtering av situasjonen

God besvarelse drøfter at saksbehandler bør:

- lytte til den politiske bestillingen
- vurdere anlegget etter vedtatte kriterier
- dokumentere faglige vurderinger
- ikke la partipolitiske interesser styre saksbehandlingen
- Uavhengig av hva det endelige politiske vedtaket for prioritering av anlegget blir, så skal man som saksbehandler være politisk lojal mot dette vedtaket.
- Hvis noen ber om innsyn i saken, skal dette i utgangspunktet innvilges

Oppgave 2 (40 %)

Saksbehandling av en spillemiddelsøknad

Dette er eksamens hovedoppgave. Sensorveiledning er utformet stikkordsmessig. Det forventes en noe mer utfyllende besvarelse for toppkarakter. Likevel er helhetsvurderingen viktig, og alle punkter må ikke nødvendigvis være besvart for en A. Det forventes at kandidaten benytter satsene i Rundskriv 01/26, slik oppgaveteksten eksplisitt angir.

Del 1: Søknadsberettiget søker

Kandidaten bør identifisere at en idrettsforening som eier anlegget er søknadsberettiget aktør.

Del 2: Anleggstype

Friddrettsstadion grus er et ordinært anlegg.

Lysanlegg og vanningsanlegg skal identifiseres som tilleggselementer.

Et ordinært anlegg skal være åpent for allmenn idrettslig virksomhet i minimum 30 år.

Del 3: Søknadsprosessen

Før søknad/søker

Kandidaten bør beskrive:

- idéfase
- kontakt med kommunen
- planforankring
- behovsvurdering
- anleggsnummer opprettes i anleggsregisteret av kommunen og søker kobler søknaden mot dette anleggsnummeret
- søknaden sendes til kommune gjennom www.anleggsregisteret.no (ulik frist fra kommune til kommune)

Dokumentasjon

Bør nevne og beskrive:

- organisasjonsopplysninger
- beskrivelse av tiltaket
- behovsvurdering
- målsatte tegninger
- kostnadsoverslag
- finansierungsplan og dokumentasjon på øvrig finansiering
- dokumentasjon på rett til bruk av grunn i minimum 30 år
- Verdivurdering av dugnad

Kan nevne:

- Lysberegning
- Tilstandsrapport ved rehabilitering
- Vedtekter hvis det er AS/stiftelse/andre sammenslutninger

Kommunens rolle

- første veiledningsinstans
- fastsetter intern søknadsfrist for søknader i kommunen
- innarbeider anlegg inn i kommunal plan
- kvalitetssikrer søknaden
- kontrollerer dokumentasjon
- kommunen godkjenner/avslår IKKE søknader, de kontrollerer kun søknadene og kommer med en innstilling «formelt i orden» eller «ikke formelt i orden».
- prioriterer søknader basert på kommunale kriterier for prioritering
- oversender søknadene til fylkeskommunen innen fristen, som er **15.januar**.

Fylkeskommunens rolle

- overordnet ansvar for veiledning av både kommuner og søkere

- Fylkeskommunen mottar søknadene innen 15.januar og saksbehandler disse frem til 15. april
- kontroll av søknad, veileder søker på mangler og ber eventuelt om ettersendelse av dokumentasjon
- godkjenne/avslå
- oversikt over fylkets godkjente søknader og godkjent søknadssum oversendes kultur- og likestillingsdepartementet innen 15.april.
- Fylkeskommunen fordeler rammen på de godkjente søknadene, og gjør prioriteringer av hvilke søknader som skal få tildeling basert på fastsatte kriterier (både statlige og fylkeskommunale kriterier).
- Videre utarbeides det en politisk sak med forslag til fordeling basert på kriterier. Fordelingen blir lagt frem i en politisk sak som vedtas politisk.
- søkere tilskrives om resultat av behandlingen av deres søknad – i løpet av juni. Enten tilsagn eller avslag.
- Når et tilskudd er gitt og anlegget er ferdigstilt skal sluttrapport og sluttregnskap sendes fylkeskommunen via anleggsregisteret. Regnskapet skal revideres av revisor via anleggsregisteret. Eventuell annen dokumentasjon vedlegges hvis det kreves jf. forskriften (eks. testrapport for idrettsdekke, godkjenning fra O-krets/forbund på kart, osv).
- fylkeskommunen foretar utbetaling til kommunen som utbetaler videre til søkere, med mindre noe annet er avtalt når kommunen anmoder om utbetaling.
- de som har fått tildelt midler kan anmode om delutbetaling av midlene før anlegget er ferdigsstilt, men da kun inntil 80% av tildelingen. Kriteriet for delutbetaling er at prosjektet er påbegynt. Resterende del av tilsagnet utbetales ved sluttrapportering.
- Tildeling skal i hovedsak utbetales senest to år etter dato på tilsagnsbrev.

KUDs rolle

- eier ordningen
- utarbeider og justerer regelverket (forskrift, veileder til forskrift og rundskriv).
- fordeler fylkesvise rammer, etter at fylkene har oversendt godkjent søknadssum 15.april. fylkene mottar vanligvis rammen innen **midten av mai**.
- KUD beregner tilskudd til hver enkelt fylkeskommune basert på følgende fordelingsnøkkel:
 - 1/3 godkjent søknadssum
 - 1/3 anleggsdekning
 - 1/3 befolkning.
- Fylkeskommunene får beskjed om rammen de har til fordeling i fylket i midten av mai
- foretar stikkprøvekontroll.

Søknadssum

En god besvarelse vil også si noe om mulig søknadssum basert på informasjonen oppgitt i oppgaveteksten og hovedreglene for beregning av søknadssum til de ulike anleggsklassene (ordinære anlegg og nærmiljøanlegg) og hva som skiller ordinære/nærmiljøanlegg fra hverandre.

Kandidaten bør identifisere:

- friidrettsstadion grus er ordinært anlegg

- hovedregel er inntil 1/3 av godkjente kostnader
- tilleggselementer kan gi ytterligere tilskudd etter rundskrivets satser
- nøyaktig beregning krever at søker har brukt rundskriv med aktuelle satser, til å beregne seg frem til følgende:
 - Friidrettsstadion grus: 2 000 000,-
 - Lysanlegg: 700 000,-
 - Vanningsanlegg: 700 000,-

Totalt maks sats: $2\,000\,000 + 700\,000 + 700\,000 = 3\,400\,000,-$

Siden totalkostnaden er 15 000 000,- blir riktig søknadssum:

- 1/3 av 15 000 000 er 5 000 000,-. Men maks sats kan kun utgjøre 3 400 000,-. Derav blir søknadssummen: 3 400 000,-

Oppgave 3 (20 %)

Rehabilitering av eksisterende anlegg

Hva er rehabilitering?

Kandidaten bør vise til definisjonen:

«Istandsetting av et anlegg som skal gi vesentlig funksjonell og bruksmessig standardheving sammenliknet med eksisterende situasjon».

Det må skilles mellom rehabilitering og ordinært vedlikehold.

Kan det søkes?

Kunstgressbanen er etablert i 2018.

Kandidaten bør derfor drøfte:

- hovedregel om 20 års bruk før rehabilitering
- lysanlegg og kunstgressdekket (idrettsdekke) er blant komponentene som kan rehabiliteres etter 10 år
- Kandidaten bør identifisere at lysanlegg og kunstgressdekke omfattes av unntaksbestemmelsen om 10 års brukstid, og drøfte om kravet til brukstid er oppfylt på søknadstidspunktet

Krav til rehabiliteringssøknad

Bør nevne:

- teknisk beskrivelse
- økonomisk beskrivelse
- funksjonell beskrivelse
- helhetlig tilstandsrapport fra rapport uavhengig fagperson.

Universell utforming

Kandidaten bør forklare:

- universell utforming gjelder også ved rehabilitering
- anlegget skal som utgangspunkt oppfylle dagens krav

- tiltak og vurderinger knyttet til universell utforming skal beskrives i søknaden
- eventuelle begrensninger må begrunnes særskilt og må vurderes av fylkeskommunen

Oppgave 4 (20 %)

Hva er universell utforming?

Kandidaten bør forklare at universell utforming handler om at hovedløsningen skal kunne brukes av flest mulig uten behov for særskilte løsninger.

Relevante regelverk

Bør nevne:

- Likestillings- og diskrimineringsloven
- Plan- og bygningsloven
- TEK17
- Veileder til anleggsforskriften
- Veileder for universell utforming av idretts- og nærmiljøanlegg
- Vedlegg 6 til veilederen.

Hvorfor er ikke rampe og HC-toalett alene tilstrekkelig?

Kandidaten bør vise forståelse for at universell utforming omfatter flere brukergrupper:

- personer med nedsatt bevegelse
- personer med synsnedsettelse
- personer med hørselsutfordringer
- personer med kognitive utfordringer
- personer med overfølsomhet/allergier.

Hva bør vurderes?

Det bør drøftes:

Aktivitetsflater

- tilgang til kunstgressbanen
- Adkomstveier
- orientering i anlegget

Publikumsområder

- tribuneplasser
- HC-plasser
- ledsagerplasser

Garderober og servicebygg

- tilgjengelige garderober
- toaletter

- dusjfunksjoner.

Møte- og kursrom

- tilgjengelighet til alle funksjoner i bygget
- likeverdig tilgang

Orientering i anlegget

- skilting og merking
- kontraster
- belysning

Andre forhold

- akustikk
- evakuering
- sosiale møteplasser
- publikumsfunksjoner

Viktige drøftingsmomenter

Meget gode besvarelser bør trekke fram at:

- universell utforming skal innarbeides tidlig i planleggingen
- dagens brukergruppe ikke er avgjørende
- anlegget skal fungere også for framtidige brukere
- universell utforming er en forutsetning for spillemidler.

Om karakterene

A er å forstå som «fremragende». Kandidaten/Svaret viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.

B er å forstå som «meget god». Kandidaten/Svaret viser svært god vurderingsevne og selvstendighet.

C er å forstå som «god». Svaret er jevnt godt og tilfredsstillende på de fleste områder.

D er å forstå som «nokså god». Svaret er akseptabelt, men noen vesentlige mangler.

E er å forstå som «tilstrekkelig». Svaret tilfredsstiller minimumskravene.

F er «ikke bestått». Svaret tilfredsstiller ikke faglige minimumskrav, og viser manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Vedlegg 1: Eksamensoppgavene

Oppgave 1 (20 %)

Forvaltningsrettslige prinsipper i praksis

Du arbeider som saksbehandler for spillemiddelsøknader i en kommune. Ordføreren tar kontakt og ber deg prioritere et bestemt anlegg høyt på kommunens prioriteringsliste fordi dette anlegget er viktig for partiets politiske profil.

Drøft problemstillingen med utgangspunkt i forvaltningsrollen og forvaltningsrettslige hovedprinsipper. Hvordan ville du ha håndtert situasjonen? Begrunn svaret ditt.

Oppgave 2 (40 %)

Saksbehandling av en spillemiddelsøknad

Du arbeider som saksbehandler i en kommune. En mulig søker tar kontakt og ønsker veiledning på hvordan sende inn spillemiddelsøknad, hva søknaden må inneholde og hva som er saksgangen i behandlingen av spillemiddelsøknaden. Søkeren er en idrettsforening som ønsker å bygge et friidrettsstadion i grus med lysanlegg og vanningsanlegg. Den totale kostnaden på anlegget er 15 000 000,- (15 millioner).

Beskriv hele prosessen fra første henvendelse til spillemidlene kan utbetales, samt hvilken rolle de ulike forvaltningsnivåene har i prosessen.

Redegjør også for hvilke dokumentasjonskrav som må være oppfylt for at søknaden skal kunne godkjennes og hva søker kan forvente seg i søknadssum basert på hovedreglene for beregning av tilskudd og Rundskriv 01/26 Tilskuddssatser for tilskuddsberettigede anleggstyper for søknadsåret 2027 (vedlagt).

Oppgave 3 (20 %)

Rehabilitering av eksisterende anlegg

En kommune ønsker å søke spillemidler til rehabilitering av en kunstgressbane som ble etablert i 2018. Kunstgressdekket er utslitt og kommunen ønsker å skifte dekke og lysanlegg.

Med utgangspunkt i denne saken, drøft:

- hva som menes med rehabilitering
- om det kan søkes spillemidler til rehabilitering og hvilke krav/regler som gjelder spesifikt for rehabiliteringssøknader
- hvilken betydning universell utforming har ved rehabiliteringsprosjekter

Begrunn svarene dine.

Universell utforming av idrettsanlegg

Du arbeider som saksbehandler i en kommune og blir kontaktet av et idrettslag som skal bygge et nytt anleggsprosjekt bestående av:

- kunstgressbane med tribune
- garderobebygg
- kiosk
- møte- og kursrom
- publikumsarealer

Idrettslaget lurar på hvor vidt prosjektet tilfredsstiller kravene til universell utforming.

Redegjør for hva universell utforming innebærer, og drøft hvilke forhold som bør vurderes i dette tilfellet før spillemidler kan innvilges, med utgangspunkt i relevant lovverk/regelverk.